

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕДНУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИИ.
 ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ ЗА ЗАПИСНОМ ПОШТОМ:
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА ДУПТО-ГРАФИЈУ:
 НА ГОДИНУ 15 ФР. У БАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ СРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНУ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЉИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБИЛТКЕВ ВЕНАЈ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 12 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Концем овога месеца на-вршује се и друга четврт, а многи наши претплатници нису нам измирили предплату ни за прву четврт.

За то молимо све, који нам пита плаћати имају било на име предплате било за огласе да нас измире непремјено до 26 ов. мес., како би знали у колико ћемо екземплара штампати лист од почетка идућег тромесечја.

Новац је најбоље положити нашим скупљачима, у местима где ових имаде а иначе послати поштанском упутницом.

АДМИНИСТРАЦИЈА
 „Српске Независности“

БЕОГРАД, 17 јуна

У јучерашњем броју „Видела“ читасмо овај цитат из Блуитшија: „У сваком случају има посланик и право, па и дужност, да учествује при већању и гласању скупштинском. Неће ли пак посланик да врши ту дужност, то он подлежи дисциплини скупштинској, те га ваља у оваком случају из скупштине искључити.“ Овим цитатом „Видело“ је смрало да постигне двоје: прво да докаже, да се непослушни посланици могу дисциплинарно из скупштине искључити; и друго да тиме правда најновије доцуне чланова: 6 и 13 закона о пословном реду у народној скупштини, по коме хиљаду динара плаћа онај посланик српски, који би, ма којим начином, сам по својој вољи изишао из скупштине.

Употребљујући овај цитат из Блуитшија, „Видело“ је, пре свега, урадило против сваког реда и правде у цитирању т у њ и х речи, јер кад се је „Видело“ хтело послужити т у њ и м ауторитетом за одбрану противзаконог и неуставног рада његових госа у затварању скупштинских врата народним посланицима; онда је оно дужно било да именује страну књиге Блуитшије, из које је онај цитат узео. Тиме би „Видело“ дало могућности и другима, да виде и увере се о природној вези оног Блуитшијевог цитата са осталом његовом расправом о овом питању. Познато је, да

често поједини изрази, изчупани из своје природне везе, дају сасвим други смисао, него што им је хтео дати њихов аутор. Па с тога је „Видело“, цитирајући Блуитшија, дужно било дати доказа, да није учинило такво насиље његовим изразима. Ово је „Видело“ дужно било учинити утолико пре, што је Блуитши странац, који би се, и да је жив, бавио са важним пословима, него што је читање новина стојећих онако ниско, као „Видело“, па потоме неби ни знао колико изопачава „Видело“ његове мисли. А нарочито је то била дужност „Виделова“, што је Блуитши мртав, па од људи, који хоће да се позлују његовим мислима, има права очекивати да не изопачавају оно, што он, као мртав не може да брани. Ми смо већ имали прилике показати како је „Видело“ способно да изопачава изразе покојника, чупајући их из своје природне везе. Оно је то учинило са говором пок. Мите Јовановића бившег председника скупштине. Ми смо то изопачавање „Видела“ и доказали у нашем чланку од 3 Априла ове године у „Српској Независности“. Па кад је „Видело“ имало толико дрскости да то чини са говором једног нашег покојника и то говором, који се налази у званичним протоколима и стенографским белешкама скупштинским, — онда какву нам гаранцију даје „савесно“ „Видело“, да оно није и према једном страном покојнику, Блуитшију, учинило оно исто, што и према нашем покојнику, Мити Јовановићу.

Но најпосле и дадопустимо да је веран онај „Виделов“ цитат Блуитшијевих речи, хајде да видимо, да ли се он може применити на наше прилике, које су у нашој народној скупштини настале поводом поднесене оставке десет и неколико народних посланика.

Онај блуитшијев цитат говори да скупштина може дисциплинарно искључити оног посланика који неће да врши своју посланичку дужност. Јасно је, да се овај цитат Блуитшијев тиче само онога, који хоће да остане посланик, а неће да врши посланичку дужност. У таквом случају сасвим је природно да се, путем дисциплинарним, искључи из скупштине, да се његово место огласи за упражњено, па нареди повизбор. Али никако се онај Блуитшијев цитат не односи на онога, који неће да остане посланик, поднесе своју оставку. У овом случају нема места дисциплинарној

казни, већ се просто у важава поднесена оставка. Познато је, да се у нашој скупштини није десно први, већ овај други догађај. Она недесеторица народних посланика наша су, да им њихова савест и патриотска дужност налаже да, при озбиљним тешким приликама, које су „Виделовци“ Србији нерасудно створили, понова изиђу пред своје бираче, па зато су дали оставке. По томе се, баш и по речима самог Блуитшија, ова недесеторица неби могли из скупштине искључити, већ им се само оставке уважити. Но баш кад би се примило, да по реченом цитату Блуитшијевом ваља из скупштине искључити и оне посланике, који су дали оставке, опет ни онај Блуитшијев цитат не значи: да народ нема права понова изабрати те искључене посланике, као што „Видело“ хоће да навије правдајући то, што су наши „Виделовци“ тако „протумачили“ члан 6-ти нашег закона о пословном реду у народној скупштини. То Блуитшији није казао, и са тога је невернички, кад се и то хоће да испреде из његових речи. У осталом и да је Блуитши то изреком казао, не би то могло вредити ни у теорији ни у пракци. У теорији не зато што Блуитши није једини ауторитет у државном праву. А у пракци, за Србију, не са тога, што су права српских грађана опредељена нашим уставом и изборним законом, па не зависи ни од ауторитета ма како великог страног теоретичара. Да ли важи избор каквог човека, који је народом изабран за посланика, то зависи, само и једино од устава и изборног закона, који прописују, у свакој држави, својства посланика. Мимо тих узрока нико, па ни скупштина, нема права огласити за невредећи избор каквог посланика, па ма да је он решењем скупштинским искључен због нерадне или поднесене оставке, као што је било са нашим посланицима. Јер кад се, мимо ових законских и уставних узрока, уништава избор посланика, то значи, да се избрани оглашује за недостојног да буде посланик. А ово у уставној држави нико нема права учинити према грађанину, који има законске услове за посланика. За потврду овог нашег навода, ми ћемо цитирати једног француског аутора. Ево како он о томе вели: Lorsque le député n'est dans aucun des cas prévus par la loi et que la volonté des électeurs est certaine, l'élection doit

être validée. La chambre, qui s'arrogerait le droit d'exclure un député, sous prétexte qu'il est indigne, commettrait un abus de la toute-puissance et un empiètement sur les électeurs“ (кад код каквог посланика не постоји ни један од случајева законом предвиђених и кад је воља бирача извесна, избор треба одобрити. Скупштина, која би присвајала себи право да искључи каквог посланика, што не би био достојан, учинила би злоупотребу свемогућства, и вређање самих бирача.“ То говори Батби (види од њега „Droit public et administratif od 1862 г., књ. III, стр. 408), а познато је, да он није либералац, већ чисти и овејани конзервативац, као што су и наши „Виделовци.“ А зар не значи правити човека недостојним, кад се његов посланички избор оглашује за невредећи не по закону и уставу, већ само по некаквом закључку скупштинском на основу пословника, као што недавно учинише наши „Виделовци“ са тридесет и осморицом народних посланика. Истина да са нашег практичног гледишта није меродавно мишљење страних аутора, али овет је важно да ни по Блуитшију ни по Батбију, а ни по нашем положном уставу и закону, нико, па ни народна скупштина нема права путем дисциплинарним огласити за невредећи какав избор само за то, што је избрани раније из скупштине био искључен или оставку дао. Тако је и другим уставним земљама. Ми би молили „Виделовце“ да нам цитирају ма и једног важнијег аутора, или устав и изборни закон ма које напредне државе за потврду тога: да не вреди поновљени избор онога, који је због недолазка или нерада искључен, или који је дао оставку, па ако буду у стању то цитирати, ми ћемо им још и допустити да и наш устав и изборни закон силом своје воље и власти „навијају на ту воденицу.“ А докле год не буду у стању то учинити, дотле нашим „Виделовцима“ не помаже ни оно увиђено цитирање Блуитшија, које и не говори о важности или неважности поновљеног избора онога посланика, који је раније из скупштине дисциплинарно искључен или сам оставку дао.

Но мислио ко ма како му драго о првом делу овог Блуитшијевог цитата, о праву скупштине да из своје средине искључи непослушне и нерадне чланове или оне, који поднесу оставке, свакако јасно је

свакоме, ко прочита онај „Виделов“ Бунтшија, да у њему нема ни спомени о томе: да се, поред и екзучења, може и новчано казнити онај посланик, који или не дође у скупштину или поднесе оставку, на име скупштину задржи од њеног рада. Ми би били захвални „Виделу“, кад би нам ово цитирало ма кога озбиљног научара европског, који би то препоручивао, или ма коју европску државу, у којој би устав или закони то право давали скупштинама путем изрицања дисциплинарне осуде. Мора се признати „виделовцима“ да им је то изрицање новчане казне од стране скупштине нешто оригинално, и ако се, на жалост, не може признати, да је, у исто време, и разумно. До душе, морамо признати, да је скупштина разумније у томе поступила него и сами министри. Јер док су они били предложили, да онај, који не дође у скупштину или даде оставку, плати сав скупштински трошак због тога; докле је скупштина ту казну svela на једну хиљаду динара. Али и ако је овако смањена та новчана казна скупштинара, опет се она не може ни сачим правдати. Она, пре свега, вређа ону основну идеју сваке уставне државе, по којој као год што судови не могу себи присвајати законодавну власт, тако исто ни скупштина не сме на се узимати судску власт над имовином појединих грађана. А ово што скупштина не сме чинити према грађанима уопште, није јој дозвољено ни према својим члановима, јер они, ако немају више права, мање зацело не могу имати од осталих грађана. Сем тога, та казна јесте пресија на савест народних посланика. Онај народни посланик, који није таквог материјалног стања да може издржати ту новчану казну од хиљаде динара, мора ће, и противно својој савести и убеђењу, остати у скупштини, да буде саучесник у оних скупштинским радњама, које ће, по његовом најдубљем уверењу, бити убитачне за његову отачбину. За човека, који љуби своју отачбину; коме није равнодушно хоће ли она корачати путем напретка, среће и благостања или ће се сузати у провалију, — мора бити страшна осуда, кад он, под утиском те казне од 1000 динара, ма и самим својим присуством у скупштини, потпомаже или олакшава нешто на штету његове отачбине. Наши „виделовци“ веле, да је ова новчана казна потребна, ако се неби хтело дозволити, да мањина вагирава већину у скупштини. Али предлажући ту новчану казну, „виделовци“ су у исто време заборавили да помисле, да је то известан начин тираније од стране скупштинске већине над скупштинском мањином, а кад је ова у народу у већини — као што је сада случај код нас судећи по резултатима накнадних избора —; онда и над њим помнар ода. Ми нисмо од оних, који би у начеду бранили излазак посланика из скупштине, то крајње средство, у коме мањина скупштинска може да тражи спаса за угрожене интересе отачбине; али тако исто

нисмо ни од оних, који би држали да мањину треба иатеривати, да остане на својим посланичким местима. Ми држимо да је у таквом случају народ најбољи судија између већине и мањине скупштинске а — њега се ствар највише и тиче. Па зато смо увек заступали ту мисао, да је и законски и правно уопште најбоље то, да се, у таквом случају, путем општих избора посланика запита народ, чији правац и рад одобрава, већине или мањине скупштинске. Ствар се дакле може редовно и правилно законски и уставно да сврши и без тих принудних мера насипрам мањине, без ове новчане казне. Ни са погледа државне потребе не да се дакле правдати ова мера новчане казне посланика, коју „виделовци“ уводе у наш парламентарни живот. Ни позивање наших „Виделоваца“ на подобне прописе у Енглеској и северној Америци не може одбранити ову њихову казну, јер тамо су прописане извесне мере само против оног посланика, који хоће да остане послаником, а неће да врши посланичку дужност, док наши „Виделовци“ прописују новчану казну и за онога, који даде оставку, дакле који неће да остане послаником, па да избегава вршење своје дужности. А то су један од другог зацело сасвим различити случаји, па зато и нису према њима дозвољене једнаке државне мере, као што их видимо код наших „виделоваца“ у њиховој најновијој допуни чланова: 6 и 13 закона о пословном реду у народној скупштини.

АУСТРИЈА И СРПСТВО

(после окупације босне и херцеговине)
(Свршетак)

II

Они су, на прилику, за навек оборили тиранију наша и кајмакама турских, али су на њено место ставили самовољу је две туђинске бирократије и солдате. Они су укинули стари неправедни систем скупљања порезе, али су истерали више данка из ових, грађанским ратом пола-уропашених земаља, него што су Турци у времену које је иетом претходило. Они су дигли верозаконске пречате што су раји сметале; али су их заменили против-народним гоњем које српска маса и већина осећа дубље него што је икада осећала под гордим занатизмом Ислама. Они су, најзад, учинили крај влади тероризма — сечама и чудесима — али су на место ње увели тихи и фини отров што издише њихова политичка окупација.

И опет, има једна тачка на којој окупација може се рећи да је успела. Аустро-Угарска вели се ушла је у Босну да учини крај вечном раздору супротних вера и каста. И она је испунила ту мисију — али о свом трошку. Осамнаест месеци с туђинске јој управе, подлог њављених и административне анархије, учинили су да се сви живљи уробијеници — и Турци и Срби и Латини — слеже противу ње. Значајан је факт на пр. да, у горепоменутом и маленим четима уставничим у Средњој Херцеговини — којима је суђено да буду језро већег покрета — Хришћани и Муслимани заједнички се држе да војују. — без обзира дакле на старе верозаконске разморице своје. Као што рекох, Аустрија је већ извела своју мисију у Босни; сад, Јевропа нека ју позове да изађе с миром — док је још за њу време. Прива Аустро-Угарске на Босну потичућа из берлинског уговора јесу чисто провизорне врлоде. Султан је још једнако законити суверен (de jure); и, према да је повратак турске владавине немогућ, крајње је време да се несретном народу тих земаља дозволи да слободно изабере владу којој може верност покловити. Познато ми је да су Аустријанци вазда изазивали с тим како је (воја) неарео овај народ за самоуправу. Али ово им доказа код браће њихове у Србији и Црној Гори, а носе у самој Босни у

општинским задругама где се представничка форма владе практикује сваког дана у минијатури. Напослетку ено им општег одговора на цело питање од стране чешког државника, Дра Ригера, који у аустријском ризетрату рече: „Ми неспримамо ту изабаву логику о незрелости народа за слободу. Сваки је народ зрео за слободу, само се његове слободе морају удесити према степењу културе, друштвених односа и дотичних потреба му“. — Час настуна кад ће босанско питање и опет захтевати најозбиљнију пажњу јевропских државника. Дан се брзо приближава кад ће они имати да одговоре и на мало веће питање — ко ће да замени Турке у Македонији, у Епиру и Арбанији? То само може бити Аустрија“ одговара Г. Де-Лавалеј. Од своје страве ми неможемо са довољном озбиљношћу дати изрза вади: да енглеско државништво неће слушати оваке предлоге мудрога новинара у Лијежу! *Једна велика и трајна политика за ове земље јесте она која се оснива на српска самиз народа балканског полуотока.* У овим срцима енглеска политика има једну моћну подуту на свом расположењу, и она има само да се њом послужи па да реши источно питање у Јеропи тријумфално и стално. Једном речју, она треба да без сваке резерве прими начело народности као основу правог препорођаја, и досуди по правди Јеропи, Словенима, и Шкитетарима. Наравно, да Аустрија никада неможе овако што учинити. Начело народности јесте баш оно које она несме признати; и, и докле год је сила, Аустрија ће се против њега борити. Ми морамо дакле за остварење такве мисли и препорођаја тражити савезнике ван Беча. — Нема сумње да противна политика — која оставља хансбуршко мачу да пресеке гордијев чвор у источној Јеропи — има своју привлачну страну, и адвокати ове политике отишли су чак тако далеко да насликају себи Аустрију у скорој будућности у оном истом положају у „балканској конференцији“ какав је некад заузимала у савезу поцењене Немачке. Absit omen! Да Аустрија има моћ да оде до Солуна нико не сумња. Прилика је да би јој и сама Русија то дозволила видећи у таквом предузећу повратни пад хансбуршке Исаревае. Није, као што рекох, никаква тајна да у Бечу постоји једна јака партија — кабинет у кабинету — која непрестано наваљује да се иде Солуну. У арбанаским планинама, биће да, траже ови дворски политичари онај ратоборни турски живаљ који има показати, како се види, уздрмалу равнотежу мовархије. Али баш и да дозвољимо практично овако привременог освајања, иго Аустрије би имало најзад тај резултат: да народе, које она хоће да одари али неуме да управља, да те народе баца у наручја великог словенског јој супарника. У остало, морам овде рећи да су у тешкој забуди сви они који замишљају да је панславизам — друго име за панрусизам — икаква сила међу балканским Словенима. Борећи се Срби и Бугари вољни су да приме руску помоћ; они радо дочекују и руску цивилизацију; признају везе опште вере; али некеде никако руску управу. Ја смем још да кажем да би се они сутра самом западу обратили да се силом одупру сваком покушају који би ишао на то да они под Русцију потпаљну. Дух народности код Срба и Бугара у самој ствари, најбоље је залага противу панрусизма. Та они имају своје сопствене и ако историјске цареве — Самуила и Душана — па им не требају туђи. — Само нетреба нишито заборавити да ако они људи буду приморани да бирију намеђу Германизма и Русизма да ће избрати ово последње. Један српски господи, које има неког уплива на правац своје земље, то је узрком признао. „Ми Срби“ рече он „страшно љубимо своју народност, и свој језик; али, ако нам је суђено да пропаднемо, ако будемо морали бити једно од двога: Немци или Руси, ми ћемо отићи ономе ко нам је рођенији. Руски језик је близак нашем па ћемо га без муке научити, а руска књижевност је довољно богата и за нас. Сваки образован Србин стрени од те могућности; (да буде Рус, и ми сви верујемо у индивидуалну слободу. Истина је да маса народа јако симпатиче Русцију као православној сили, јер мисли да, за то што је Русција православна, да и њени напори у нашу корист, морају бити некористодобиви; али ми, који ласкамо себи да видимо иза завесе не само званичне Русије него и московских панслависта, најоудејити смо противни руској превасти. Међутим, као што рекох, ако будемо морали тонуту у чије море, онда волимо у словенско“. Ако дакле Аустрија оде Солуну и завати западну половину

балканског тропоља — а несмесе заборавити да би заузеле Солуну повукао за собом и повремено потчињене краљевине Србије — кроз коју једини и прави друм води за Беч — ако велим то буде, онда можемо насигурно проричати да ће се кроз неколико година руско царство протезати до јадранског као и јерејског мора. Драч на западу а Солун на југу биће руска приставишта. Друго или треће колено — јужни Словена говориће руски. — понавља и завршује, има свега два пута у будућности балканског полуотока: *Народно уједињење и руско утеловљење. Сад наша влада нека бира.*

Артур Ц. Еванс.

ДОПИСИ

Из Ресаве 12 јуна 1882
Са Биралишта

Ко би могло да се нада, да ће догађаји тако брзо да се искасе вновцима за ова измишљања и каветања њихова после 30 Новембра 1880 год. којима су обавијали лаковерике „слободом избора“ и лажно тврдили притисци при изборима под владом народно-либералне партије? Па, ипак, како све то и тако брзо настуни!

Завољени са победом 15 Маја, мислили смо да вам не саопштавамо нечуване претвје и насиља, оне мансафларии, које нам последњима својим дају перспективу погледа у догађаје из 1839 1842 и др. год. и поређања са овима, у којима су претци данашњих власника избуали на површину и заустављају машинерију правилног развитка Србије. Веровали смо па и сад верујемо, да није далеко време повраћају нормалног и законог стања у овој земљи, у којима сваки насилник и пустилов има да одговара законима и правди за учињена зла, за тлачења права и слободе народне. Зато ћемо сад да извршимо саопштење вештачких процеса изборне борбе од 31 маја, јер и у њој две улоге играју: кајмамска сила и бес и народна свест. Оно што је пре било, остављамо за другу прилику.

Ми смо с приватне стране били извештени: да наш посланик, по осведоченом му патриотизму, није хтео да уђе у по со са клубом напредњачким, ни да прими учашће у гађењу устава и закона од стране владе и њене мамелучке већине. Власт је то сазнала ваља да из јавних — или тајних дешања.

Време је било кратко, те је полиција морала устоштручити снагу клеветања и насиља.

Она јо наређивала да се не смеју бирати стари повереници, а ми смо то слушали смејући се, уверени, да нико из Ресаве неће дати свога гласа другоме мањ Катићу. Н. пр. у Дубљу су по новости капетановој изабрати и неки нови повереници, али је то био далеко опаснији елемент — елемент млађи и здравији, који је био кадар да и физичком снагом кидаше и разурни онкове ујдурма и силе Богичеве и његових верних кускулација.

Уверени у патријотску и поштену намеру са којом смо примили удела у овој борби — нисмо презали од какве страхоте; није нас ни најмање изневадио глас о посети Турпирске орудине. Хладно смо ишчекивали дав за судар: да пропаде противнике потпуно уштинито, да разоримо котидице ових дивљих зверова, који издају парче по парче са тела овог намученог народа.

29 пр. м. изјутра, Богич је већ био у Грабовцу. То сазнадемо од једног сељака, који је дошо те му купно слатко из чаршије.

У то време, капетански пандури почеше да вилтају по чаршији, поп Ђоку Стојановића ил Свилајнца, да га прате у Турпирју. Учинило је, веле, неко „преступиленије у свештенодејству“, па и ако оно није исдељено по закону, опет да га спроведу. (Поп Ђока је био за њих опасан, што је први гласао за поверенике 15 маја, који су урнопастили расклиматали кајмакамски депојивчи. — Јадници!).

Тек што су доватили њега, ајд трп по Мику Већковића трговаца. И он је учинио преступ тежак. Увредио је кир Русичу кмета, који је умео да купи 2 акције („и још нешто ал ово је тајна“) па да сина изуче за указна чиновника и ослободи га од стагање војске. — Јест, да Мико нема. У дућану му жена, и ако је субота, пијанан дан... „Та иде се сторио тај Мико“? Неки веле, — болестан... „А како се тако нагло разболе, кад си ноћ бише здрав“? Неки веле — отику у Пожаревац... Еас, там овам, Мику не може отерати у Турпирју, и сутра дан он би поново изабрат за повереника.

После ручка ето нам и „многа именог“ ације.

1 Београд.
2 „Дед нек пасује“.

Чим је дошо, дај на одговор: Поп Павла Кретића, Симу Илића оvd и Перу Милојевића из Луковице, чланове бирачког одбора од 15 маја, и поп Мијајла из Глазана, повереника. Па и Катих је ту; дед и њега малко под испит.

Мучна работа. Газда Сима одговара, да спекулира „са овоземским произвођачима“, као да је на деветом брду. „Да идете сутра у Куприју на испит код начелства“ — вели капетан. — „Зашто?“ — пита Сима, небу да идем; начелник је ту па мек ме шта шта има? — поп Павле каже да има „чинодејствоје“; — поп Мијајло тврди, да га нико не сме испитивати без знања његове „црквене“ власти. — Милојевић пеће да одговара. — Еле, један у ребра, други по лабави, трећи по пчештини... Наседаније!

Ал шта ћемо са Катихем? Капетан Јевта дркти и пита: „А зашто нисте дошли у 2 сата; за које сте време позвати? За то вас узимах на одговор.“ — „За што сте ме позвали“ — ладно, стојички пита Катих. — „За што нисте дошли кад сте позвати?“ — Опет — мучна работа; — опет наседаније још веће!

Овде је вредно да се забележи и у памти ово: Док је Катих био у канцеларији, једна ускитела гомила чаршија и сељака од 30-40, седела је непрестано пред једном меланом справе среске канцеларије, готова да сузбија и покуша, насила према Катиху.

Ови покушаји, чињени од власти која, чини вам се, нема ни парчета ауторитета, изгледају ми као она игра Фоте: „Ја се срдам на тебе“ — и ту је свршетак. У ово време, писари: Мићин и бата Милево, „појазују све бедовије“ — па каја у срез; да саопште изборно место („и још нешто, да и то је тајна“). Сирма Мићин! Није ни неколико корака намакао од куће, па на сред чаршије „пуче колан свеченој кобили“ — и он се скљока доле! каква случај! Сувереници одмах закључише, да ће му испасти бош посла од путовања.

Од 5 сати после подне, изгубисмо Богихев траг. (Нашли смо га после). 30-ог је био избор повереника у Свилајенцу, објављен тек прошлога дана у подне. Изабрати су маом све стари повереници. Шкартарије је неколико, за које се мислило да не могу ићи, па су замењени новим поузданијим свагма. При овоме избору најмањакмачи чауши покушавали су неред, па кад су видели да ће око тога и трешак да плате — умакли су. Избор је свршен тек у 10 сати у вече. Кмет Дина придружиши се полицији, покушао је да осујети овај избор, јер је — под фирмом да нешто пита капетана — хтео да умакне, не потписав спиекове и писмо за изборну скупштину. Али га руља од 200 свилајенчана, која је долте чекала на резултат избора, опазил, ухвати и на рукама увесе у судану.

До овога доба, свилајенчани још нису били извештени о изборном месту и ако су све сеоске општине биле упућиване у Бобову. Послали смо — сад већ послудишијег — Диву, да се о овоме увери код капетана. Он нам је донео капетанов одговор: „сутра у 6 сати изјутра, казаћу вам“.

А, ту ли смо? Разумели смо шта се ове с овим? — Свилајенчани су вајгучили облак, који ће и у овај мах да поплави све ујдрме. Њих не треба пуштити на биралитне (зато је и покушаван неред при избору повереника) или им треба спречити ранији одлазак, да и они неби учествовали у избору повереника.

Но — „Тард је орах воћка чудновата, Не сломи га, ал збује подом — Није вишо пошто пређе беше, Није свијет оно што мишљасте“.

Ми преспемо у дубину ове сплетке. И — у поноћи, сви су наши повереници ишли у Бобову, и узнемирили узавезелог Богиха, који је тамо био са 2 пандура своја наоружана и револверима.

Богих је тамо сам изабрао поверенике, на место уапшених Пауникића и његових другара, о којима смо рађије послали особито белешку.

Они који су остали у Свилајенцу, били су непрестано узнемиравани претњама, да ће у Бобову да буде „свачега“ јер је сутра дан и капетан Јевта одиерја са 3 пандура у Бобову.

Катих је, за тим, у кратко објаснио значај пређашње и садање своје оставке и изјавио: да ни пошто неће да уђе у дворану, у којој нема скупштине већ неколико занесених владиних присталица. Народ му је на то једногласно одговорио: „Ради како знаш. Ми ћемо те бирати непрестано, па допадио се ти министирма или не“.

Пауи Турковић, повереник бобовски, брат ашпенго Томе, замолио га је да протестира: што се тако без рачуна апсе браћа и синови њихови. И он је то обећао.

Кад је Богих видео, да су ресавски повереници облак који оће и да „покоси“, сакрио се у попову кућу, па отуд као павов вирно кроз пенцере, не смејући се жив показати. Ко зна шта га било да је дошо на биралитне? Неки веле да би га згазили као „вја вугу“.

По одласку наших повереника, остао је у Бобови још мало: нарицао је на развалинама среће и радости своје и својих, на којима је народ подигао величанствену зграду своје самосвести; — обилази је изборно разбојитне те прибраво разрескене конциурне оних тираскиких створова што се зову: кајмакчија и сила — па опет је оладио. Веле, да се до Турприје није ни одморио, и тек тамо мого је и смео да се осврне, и да са уздохом погледа на ведро небо поносте Ресаве.

Ми се још налазимо под светим утисцима овако сјајне победе. Жалимо јадне виделоце, што ми народ тако брзо очита „бесну молитву“ и што их је живе поконао тако дубоко, да се никад не испише и не куже атмосферу ове земље.

А тако је и требало и морало да буде. „Ко започне дело Брајковића, Судиће му сабља Обилића“.

Не срески је био повод којим су дошли на владу; не срески радил и раде. Обилићева сабља за њих је народна свест, и ова им је достојно судила и тешко их осудила.

Они се могу кочперити колико оћеју; али од никога па ни од нас не могу сакрити узбурканост своје неваљале душе и стање у коме морају даљенички да узвикују:

„Да ли има Бога на свијету, Да избави или да умори“.

И ми верујемо да им је већ на прагу овај последњи Бог; — Бог немилосни извршилац страховите казни коју им је народ изреко, и пре и 15 и 31 маја.

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Из Неготине пишу нам, како је познати поп „вртирен“ својим неуздужим понашањем изазвао огорчење код грађанства тамошњег.

Свештеном лицу не приличи да је вичито по механима, да пије, пева и са „самарјанкама“ ташује. Он у томе сматра „напредвањем“ те држи да му пеће надлежни замерити, али грађани неготински навикли су да у службоцима цркве и олтару божијег гледају пример у свима вршанима и хришћанским и грађанским, те мрким оком погледају на шкандалозно понашање тога необузданог пошине.

Извесна пијана и развртата дружина, и злогласни „адуш“ коју предводи „крвави човек“, увек има у средини својој попа „вртирена“. Једном приликом нашли су два несташна младића тога попа са његовим другом „полупопом“, у једној неморалној механи у соби гиздаве саборнице, где песмице пева и чашнице испија, па кад младићи онако изненада јурну у собу, попови се сакрију за пећ, а гиздава нима бади на њих асуру и тако су под асуром стојали до пред зору. Наравно да су младићи знали ко је под асуром, те су бар имали предмет са којом су зачинили своје весеље.

Но ово је само један шкандал из великог низа шкандала што га чини тај ноћни „слаткопевац“ и кафански „оратор“, поп „вртирен“. Наш извештај јавља нам да ће нам скорим све послати да изнесемо на јавност, што ћемо ми радо учинити. Наш ће нам извештај писати и о „крвавом човеку“ тој моралној развалини, која у покварености превазилази све границе. Ко се у својој покварености долте занесе да је кадар и на своју рођену мајку кидасати и са братом рођеним се пушком бити, и блуднице у сред бела дана по чаршији вјити

и са њима се бити, тај је за цело измет у друштву, кога се треба само гнушати. Неготинци, ви знате све, па шта се мислите?

ИЗ СКУПШТИНСКЕ ЗГРАДЕ

Председник Алекса Б. Поповић. За министарским столом сви министри.

Читају се молбе и жалбе, питања и предлози. — Упућују се дотичним одборима.

Читају се ови укази:

Да министар војни поднесе пројект закона о изменама и допунама устројства истог министарства.

Да исти министар поднесе предлог да се одобрн за 1882 рачунску годину издатак у 265.000 динара на оправку „Делиграда“ и набавку 4 нова шлена.

Да исти министар поднесе предлог за одобрење кредита од 150.000 динара на чување границе према Турској.

Да исти министар поднесе предлог за измене и допуне закона о устројству војене академије.

Да исти министар поднесе предлог, да се од сада поред 1/2 динара прикупља још по 1/2 динара за потпору инвалида.

Н. Сисакић предлаже, да се од сада сваки законски пројект штампа и тек онда да се изнесе пред скупштину и стави на дневни ред. — Председник га упућује да поднесе предлог на писмено.

Презаши се на дневни ред: извештај одбора о железници.

Председник. Има нас довољно на окуп, но кад дође до решавања; ја ћу опет звонити.

Извештај одбора Урош Кнежевић чита извештај одборски. Овај одборски извештај просто је репродукција свега онога, што је министар финансије приликом давања рачуна пре неколико дана у скупштинској дворани изговорио. У њему нема ништа новог.

По том извештају износи штета коју је држава наша претрпела услед пада Бовтуовог 42.921.721 дин.

А примрла је потраг или има тек да прима 18.132.465

Остаје потраживање од масе Генералне Уније 24. 789.256 или просто на срески: Министар финансије и влада признају, да смо с том сумом оштећени, да је, дакле, било и да има штете.

Ту штету мисли влада да подмири, што је ново друштво на које је иренесен железнички уговор с Бовтуом примило на себе половину те штете, т. ј. да се 12.000.000 динара поступно одузмију при исплаћивању рада око грађења железнице; а остатак од 12.789.256 динара нада се влада да ће добити из масе Генералне Уније, кад се ова буде распарвала. Такав је рачун, до коме се вели да нема штете! Према томе одбор предлаже: да се извештај министра финансије о преносу железнице узме на знање и да се спребе на дневни ред.

Дебата је вођена доста живо. Министар финансије и извештај говорнице сваки час. Против предлога говорнице и гласаче Јова Николић, Трифун Јеремић и Сава Обрадовић. Остали беху, мање више, сви за предлог. Дебата је изнела доста интересантних момената. Тако је министар финансије признао, да је аустро-угарска Лендербанка била ангажована код Генералне Уније за грађење наше железнице са 30 %, а сад је, рече г. министар само са 25%.

Мита Ракић, с киме се за све време седнице упушташе неки од министара у разговор, окривно је искључно министра финансије за сву несрећу и штету, изјављујући да је свему крива неправедна и некоректна радња министра финансије. Даље је као члан тог одбора изјавио, да је одбор саставио извештај на просту реч министра финансије не имајући ни једног акта нити званичног податка на углед; да је дакле све на памет чињено. Ово није нико порекао. Но Мита Ракић ипак има дубоко уверења, да је све тако како је у извештају речено и с тога честита земљи, влади и његовом

„личном“ пријатељу Чеди што су срећно исплаћивали из те велике несреће. Министар финансије одговорио је „без срљбе и гњева“ својом такође „личном“ и поштованом пријатељу Ракићу, да то није лепо од њега што министар није „благовремено“ известио о тим некоректностима као што пријатељу доликује, тим више, што је он био његов, министров, први агент у ствари железнице и Бовтуа.

Још заслужује спомена изјава Саве Обрадовића, који је тражио да влада колегијално одговара за сву штету, која је нанесена Србији од уговора са Бовтуом. Значајно је да осем министра финансије нико од министара није говорио. Дебата је закључена око 1 часа по подне. Велика већина примила је предлог одборски.

Прозивања није било. Председник закључи саставак и заказа други за после подне у 5 часова.

После подне

Председник А. Б. Поповић отвара саставак у 5 1/2 часова овим речима: Пошто нас нема довољно за решавање, то ћемо се претворити у конференцију, а публика нека се удали. —

18. Јуна 1882.

Погледседник Милан Кујунџић отвара саставак у 9 1/2 часова пре подне.

За министарским столом сви министри.

Чита се интерпелација Станојла Драгуљевића на министра војеног, што је примио у службу Младена Тодоровића бив. среског начелника ког је министар унутр. послова у интересу државне службе одлучио као недостојног. — Шта може ли то да буде да један министар одпушта а други да прима чиновника. — Министар прима да на интерпелацију одговори.

Чита се указ: Овлашћује се министар финансије да поднесе предлог о искључивом праву увоза соли у Србију. Љуба Молеровић предлаже да се решн о оставци Раке Кукића.

Марко Богдановић предлаже да се Рака казни са 1000 динара (жагор).

Погледседник пита: желите ли да ставимо Ракину оставку за сутра на дневни ред. — Прима се.

Јова Миловановић изјављује, пошто није био јуче у седници, да и он гласа за учерашњи одборски предлог односно железнице.

Презаши се на дневни ред: Предлог закона о такси на радњу.

После кратке дебате прима се овај предлог у начелу, и приступа специјалној дебати.

До закључка седнице усвојени су првих девет чланова.

Саставак закључен у 1 час по подне. После подне други саставак у 5 часова.

Изјава

Г. уреднице Имајте доброту у вашем цењеном листу овоу моју изјаву штампати.

Лозница У 28 броју листа „Садашњости“ дотикао се мене и моје части неки непознати писац из Лознице, с намером да ме омаловажи код народа и моји пријатеља с овим погрдним и шкандалозним речима које је тамо навео.

Но држим ко је год ту доставу противу мене прочита а који мене познаје, да је одмах и на први поглед могао видити и оценити да је ово у духу и итриги партијској од некога вулгарног написане, који тим путем тражи препоруке да му се да каква кост да глобе; — па се тога и не налазим за вужно да се правдам и у доказивање саме ствари упуштам пошто је иста но све лажна и у злобној намери измишљена.

Да би свакога па и моје пријатеље уверио да је ово што навео заиста у ствари: Ја овим путем позивам тога непознатог писца и делију, да оно што је противу мене навео овим путем докаже у року од осам дана не учини ли то, онда стоје моји наводи у истини, а он остаје лажан, нитков и морална пропалица који у оваким подлим и прљавим делима за себе препоруке тражи.

13 јуна 1881 г. у Лозници.

Риста Панић

Ишла је из штампе књига

ЗА ПРОСВЕТУ И СЛОБОДУ

Чланци и расправе научног и политичког садржаја из ранијег и познијег доба.

НАПИСАО

Стојан Бошковић

(На великој осмини, V и 383 стр.)

Од већих и мањих расправа из ове књиге помињемо нарочито ове:

Живот Јула Цезара. — Прва законотворна скупштина, чланци о уставним реформама од 1870 год. — Историја света и природне науке. — Писмо г. А. Мајкову поводом Сан-Стеванског уговора мира. — Владин предлог о промени устава. — Антикрисст, или цар Нерон; студија о политичком стању Рима из првог века хришћанства.

Књига се може добити код В. Валожића и у свима књижарама београдским. Нарудбине из унутрашњости Србије и са стране нека се упуте књижари Валожићевој или самом спису.

Цена 2 динара или 1 фор. а. вр.

Огласи

LA PULCHERINE EAU de BEAUTE водика за улепшавање лица. Опарастеру је нимало не повређујући кожу све пене и боре с лица. Флаша стоји 5 франака, по флаше 3 франка.

SAYON PULCHERINE комад 150 франка. Кутуција 4 франка.

EAU FEERIQUE Боја изврена за косу и за браду. Флаша кошта 3-50 франака. J. Lacouture, 29 Rue de Clignancourt Paris.

У Београду код Јов. Дилбера Апотекара. 15-52

Марке за писма

купује мења и продаје.
6, Zechmeyer Nürnberg. 6—20

Lager von Röhren aller Art
Ausschliesslich der
Düsseldorfer Röhren und Eisenmalzmarke
und zwar:
Schmiedeeiserne Röhren für Gas-, Wasser- und Dampfleitungen nebst Verbindungsstücken.
Patentgeschweisste schmiege eiserne Kessel, Siede-, Dampfheizungs- und Dampfleitungsröhren, mit festen od. losen Flanschen, in Prima-Holzholeneisen, Homogeneisen und Stahl.
Gusseiserne Zu- und Abflussröhren Blei-, Zinn-, Messing- u. Kupferrohren Kluppen- u. Schneidewerkzeuge. Emailierte Gusswaaren, Closets etc., ferner gepresste Bessemer-Stahlschau-feln und Krampfen.

General-Depot für Oesterreich Ungarn
und den Orient der
The Hayden Company in Haudenville und New-York,
Specialitäten-Fabrik für Dampfkessel Armaturen und Metallwaaren, für Gas- und Wasserleitungen
dei
Ad. Fröhlich, Wien, I., Hegelgasse 17.
Illustrierte Kataloge gratis und franco. — Mit der Branche vertraute Vertreter im Orient gesucht. 1-1

Бечки завод за гајење пернате живине, који је више пута одликован државним и првог реда одличјима, прима увек нарудбине за све врсте раса пернате животи, како за економију, украс, тако и дивљих, као: ковошака, ћурака, тетребова, паунова, патака. гусака, лабудова, голубова, фазана итд. даље: питомих зечева, паса Import & Export. Ценовници и питања уз плаћену поштарину маркама тачно се врше. Кореспонденција на немачком и француском језику.
E. Schneckengerber Wien
V. Hatmannsgasse 1.

МАТЕНИЈЕВ
ГИСХИБЛЕР
најчистији акаолски
КИСЕЉАК
најбоље асталско и крепеће пиће
опробано средство при кашљу, вратним болестима, катару у стомаку и бешини.
ПАСТИМЕ (шећер за спаривање)
Heinrich Mattoni, Karlsbad (Böhmen). 21-45

ПАРИСКИЊЕ,
ЕНГЛЕСКИЊЕ, НЕМИЦЕ, УЧИТЕЉКЕ, ВАСПИТАЧИЦЕ, БОНЕ, НАСТАВНИКЕ
препоручује:
ШКОЛСКА АГЕНТУРА
Frau Anna Gerson:
(кћи госпође Јулије Бех у Бечу)
В u d a r e s t Palatingasse 15 partee-ге. Јевтин завод и стан.
Бр. 63 12—12

За оне који пате
ОД ЗУБОВОЉЕ
Вештачки зуби и чедусти начињени по савим новој
Американској методи
наместају се без да се жале уклањају и без бола.
Тако се исто и plombирају зуби са свима металима.
Станује овде у Гранд Хотелу № 18.
В. ДИК
зубни лекар
Бавиће се само до краја ов. мес.
бр. 138. 6—6

Велика среб. мед. 1872 | Сиднеју 1879. Мелбур-
Диплома Беч 1873. | ну 1880—1881.
три прве награде у ме- | Злат. мед. Лињц 1879.
ђу народној изложби у | 2 медаље Беч 1880.
цес. кр. л. прив.
фабрика за шприцеве, апарате за сода-воду и сифоне
КАРЛА ПОХТЛЕРА
Беч, VII. Kaiserstrasse 87.
Фабрика и стовариште свију сорти хирур-
гијских шприцева од цина, иријатера, крисо
шпркова, апарата за прављење кинеских пиља,
апарата и комплетних справа за фабрику сода
воде, сифона итд. патентираних запущача и
флашама, славине што се саме затварају.

бр. 38 Илустровани ценовник бесплатно и франко. 9—12.

13. ЈУЛА ПО НОВОМ КАЛЕНДАРУ
почиње велика лутрија у сребру, уједначена владом војводе Брунсви-ка, подељена на шест засебних вучења, са добитцима у свему од 10 милиона и 402.000 немачких марана.
Добитци се деле на највеће од 450.000, 1. особити од 300.000, 1. 150.000, 1. од 100.000, 1. од 70.000, 3 по 50.000, 1. од 40.000, 5 по 30.000, 2 по 25.000, 2 по 20.000, 11 по 15.000, 2 по 12.000, 22 по 10.000, 1 од 8.000, 4 по 6.000, 65 по 5.000, 3 по 4.000, 107 по 3.000, 313, по 2.000 и т. д. и т. д.
Потписаној банкарској кући поверена је продаја оригиналних жребова (дозова), који су јој послати за речено прво вучење под условима:
16.80 мр. или 21 фран. — за једну целу оригинал. лозу
8.40 мр. или 10.50 фран. — за 1/2 оригиналне лозе
4.20 мр. или 5.25 фран. за 1/4 оригиналне лозе

Званични програми и извештаји о вучењу пиљу се бесплатно.
Све нарудбине извршују се тачно, и ко хоће да учествује у тој сребрној лутрији, умољава се да се обрати непосредно и што скорје главној писарници Тодора Шелера, банкера у Брунсвику.

au Bureau principal
de THEODOR SCHELLER, Banquier
Bronsøvig (Allemagne).

1/4 жреба стоји за:
I класу 4.20 марке или 5.25 фран.,
II " 4.20 " " 5.25 " "
III " 6.30 " " 7.88 " "
IV " 6.30 " " 7.88 " "
V " 6.30 " " 7.88 " "
VI " 4.20 " " 5.25 " "

Половине и цели жребови према томе. бр. 72. 7—8

РОДИТЕЉИМА И СТАРАТЕЉИМА БАЧКИМ, НЕКА ЈЕ НА ЗНАЊЕ
И ове године држаћемо предавања за време одмора школског рада — распуста.
Спремаћемо како ученике, тако и ученице из свију разреда основних школа, а нарочито оне ученике и ученице, који имају пријамни испит да полажу, за у гимназију и вишу женску школу.
Предавања почећемо 1 Јула, а по одобрењу општинског суда, држаћемо иста у III разреду мушке школе, код „Саборне цркве“.
Београд 1882
Мил. Стојковић
учитељ III раз. вар. школе.
Лепосава Мил. Стојковић
учит. IV раз. жен. школе
бр. 140. 4—6

ЛОНЧАРСКА ТРГОВИНА
Подписаних има поред особитог избора старогорског порцуланског и штајнгудског посуђа и особити избор: сервиза за асталских и умивајућих, сервиза за белу и црну кафу и чај, сервиза стаклених за ракију, вино и пиво. Велики избор ваза за цвеће и разних фигура од стакла, порцулана и мермера. Огледала са лагираним, политираним и позлаћеним рамом, од разне врсте, и величине по врло умереној цени.
Музикалије хеманета (Егед) и то: Виолоне, Виоле, Виолончела и Басона од прсти до најфинији, сваковрсних жица и осталог прибора за исте. Флауте, Антоније Мелодон, Манивил и многе друге мање за децу.
бр. 101 4—12 Браћа Карапешкић

ВИНСКА МАНИПУЛАЦИЈА
Учи се практички из ново изишавше књиге Reserbusch, којој је садржина: Упут за облагорођење кисели, природни вина. Производња вина без грозђа; Из старог устајаног вина (од 100 литара направити 1000 литара) направити како јевтино кућовно пиће, тако и фино вино у флашама и то додавајући потпуно здраве ствари, даље производња врло доброг вина од воћа, винског сирћета, сирћетног шпирита, ракије, рума, ликера, слатког од воћа, квасца, мириса, меденски шпиритова, балсама, сапуна и преко 1000 разни трговачки артикла, који дају добити више по 100%. Цена 3. еоринте. Поруче само за готово или на поштанску повлаку ваља управити на
Marie Erdlicka
9—12 k. k. priv. Inhaberin
Wien, Wieden, Hauptstrasse № 36. I. Stock.

ШЕШИРА ОД ПАНАМЕ
у великом избору и
КОФЕРА ПУТНИЧКИХ
у разним величинама има на свом стоваришту
трговина
МИЛОВАНОВИЋА И АНИЧИЋА
КЊАЗ МИХАИЛА УЛИЦА
бр. 139. 6—6

Објава.
Пронешени глас о рибарској банји да је воде нестало неистинит је воде и сувише има, јер је бања оправљена.
За истинитост Начелство Крушевачко објавило је у српским новинама,
закупац
Витковић
2—2
УЧИТЕЉ МУЗИКЕ И ПЕВАЊА.
Који је свршио Прашки конзерваторијум, и био код више Српских певачких дружина ликовоџа, а сада је још као такав у служби, са добрим сведочењима, говори и пише Српски, а вишан целом црквеном православном појању
ТРАЖИ МЕСТО.
Кому треба, нека се јави до 25 Јуна администрацији овога листа.
бр. 45. 1—2

ЗА ПОНУДЕ НА ШЉИВЕ МОЛЕ
ST. FELLMETH & Co
Heilbronn, Württemberg.
бр. 74 1—1.

КАРУЦЕ КОЊИ И ПРИЗОР.
Имам више комада добрих затворених и отворених каруца са коњима и амовима. Сем тога, један пар добрих амова; једно половно седло; једног коња за јахање и тегљење, и једна проста кола. Ко је вољан шта да купи, нека се изводи обратити
СОФИЈИ
УДОВИ ПОЧ. ГАВРЕ КОЛОНИЈА, ФАБРИКЕРА
у старој фабрики
до панаушког гробља
бр. 137. 3—3

ФАБРИКА ЦИГАР - ПАПИРА
СПАСОЈА СТЕВАНОВИЋА
измештена је због регулације дубровачке улице
Спасовску улицу у „Старо Здање“.
бр. 142. 3—3